

ตารางที่ 14 นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาใช้บริการทางเพศมากที่สุด

ชาติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ญี่ปุ่น	44	44
ตะวันตก	7	7
จีน	46	46
อื่นๆ	3	3
รวม	100	100

ผลการศึกษาจากตารางที่ 14 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาใช้บริการทางเพศในเชียงใหม่มากที่สุดมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 46 และร้อยละ 44 เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน (ฮ่องกง, ไต้หวัน) และญี่ปุ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมมาใช้บริการทางเพศที่เชียงใหม่ส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาติตะวันตกที่ใช้บริการทางเพศมีจำนวนน้อยกว่ามากเพียงร้อยละ 7

ตารางที่ 15 **วัยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มาใช้บริการทางเพศในเชียงใหม่**

วัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วัยรุ่น	7	7
วัยหนุ่ม	14	14
วัยกลางคน	79	79
วัยสูงอายุ	-	-
รวม	100	100

ผลการศึกษาจากตารางที่ 15 พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมใช้บริการทางเพศในเชียงใหม่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79 จะอยู่ในกลุ่มวัยกลางคน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษาที่ว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวเชียงใหม่มักจะอยู่ในวัยกลางคน

ตารางที่ 16 สถานที่สำหรับการบริการทางเพศให้กับนักท่องเที่ยว

สถานที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงแรม	95	95
เกสต์เฮ้าส์	4	4
หอพัก	1	1
รวม	100	100

ผลการศึกษาจากตารางที่ 16 พบว่า มีการใช้โรงแรมเป็นสถานที่สำหรับการบริการทางเพศสูงถึงร้อยละ 95 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษาที่ว่า มัคคุเทศก์มักจะเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการบริการทางเพศให้กับนักท่องเที่ยวที่พักตามในโรงแรม และเป็นผู้จัดการให้หญิงบริการและนักท่องเที่ยวมาพบกันโดยใช้โรงแรมที่พักของนักท่องเที่ยวเป็นสถานที่ประกอบบริการทางเพศ

สอง ปัญหาโรคเอดส์ในเชียงใหม่

ปัญหาโสเภณีและเอดส์เป็นปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกัน จากปัญหาข้อหนึ่งทำให้พบว่ารูปแบบของการให้บริการทางเพศ และจำนวนหญิงบริการทางเพศในเชียงใหม่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มจำนวนของผู้ป่วยโรคเอดส์ในเชียงใหม่เป็นจำนวนมากเช่นกัน

จากบันทึก "เพื่อนชีวิตใหม่" โดย เสรี พงศ์พิศ ซึ่งเป็นบันทึกของผู้ป่วยเอดส์ทั้งชายและหญิงในศูนย์เพื่อนชีวิตใหม่ อำเภอคอสสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ป่วยเอดส์ทั้งหมดได้เปิดเผยถึงชีวิตของเขาก่อนที่จะรู้ว่าติดเชื้อ เอชไอวี ความรู้สึกอันทุกข์ทรมานของพวกเขาเมื่อได้ทราบว่าตนเองเป็นเอดส์ และชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาและญาติพี่น้องภายหลังจากการตรวจพบว่าติดเชื้อเอดส์

อย่างไรก็ตามจากบันทึกของผู้ป่วยเอดส์ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นชายทั้งหมดติดเชื้อเอดส์จากหญิงบริการทางเพศในหลายรูปแบบ ส่วนผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นหญิงส่วนหนึ่งคือผู้ที่เคยประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ และอีกส่วนหนึ่งคือแม่บ้านที่ติดเชื้อเอดส์จากสามี

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าสาเหตุของการติดเชื้อเอดส์ของผู้ป่วยเอดส์ส่วนใหญ่เกิดจากการร่วมเพศกับหญิงบริการทางเพศ และจากการศึกษาสามารถแสดงข้อมูลจากตารางเกี่ยวกับโรคเอดส์และผู้ป่วยเอดส์ในเชียงใหม่ได้ดังนี้

ตารางที่ 17 จำนวนผู้ป่วยที่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ จำแนกตามปัจจัยเสี่ยง
ตั้งแต่กันยายน 2537-1 มกราคม 2538 (หน่วย : ราย)

ปัจจัยเสี่ยง	2527-31	2532	2533	2534	2535	2536	2537	รวม	%
เพศสัมพันธ์	9	13	25	89	395	1,120	1,807	3,458	75.50
ยาเสพติด	1	0	9	12	49	162	156	389	8.49
รับเลือด	0	1	0	2	3	1	1	8	0.17
ติดเชื้อจากมารดา	1	3	6	19	60	127	149	365	7.97
ไม่ทราบสาเหตุ	0	0	0	6	22	155	177	360	7.87
รวม	11	17	40	128	529	1,565	2,290	4,580	100

ที่มา : กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

จากตารางข้างต้นพบว่า ปัจจัยเสี่ยงจากการติดเชื้อโรคเอดส์ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์จะมีอัตราสูงที่สุด คือร้อยละ 75.50

ตารางที่ 18 จำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์จำแนกตามรายจังหวัดที่สำคัญตั้งแต่
เดือนกันยายน 2527-31 มกราคม 2538

จังหวัด	2527-2531	2532-2536	2537
เชียงใหม่	1	1,567	1,358
เชียงราย	1	1,397	789
กรุงเทพ	8	851	557
ลำปาง	0	650	324
พะเยา	0	428	340
ลำพูน	0	266	250
ระยอง	0	184	245
ขอนแก่น	0	171	121
ราชบุรี	0	122	161
ชลบุรี	0	93	169

ที่มา : กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

จากตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่มี
จำนวนสูงเป็นอันดับหนึ่ง และจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มจำนวนสูงขึ้น
มากในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2532-2537

ตารางที่ 19 บุคคลที่ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ด้วยเป็นครั้งแรก

บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ด้วย	ร้อยละ
ภรรยา	8.5
คนรัก	12.5
โสเภณี	36.5
หญิงอื่น	2.0
ไม่ตอบ	2.5
รวม	100
N	200

ที่มา: บทบาทของรัฐบาลและเอกชนในการป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษากรณีของเมือง
เชียงใหม่

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า จำนวนผู้ป่วยเอดส์ในเชียงใหม่ มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา และจำนวนผู้ป่วยเอดส์ของเมืองเชียงใหม่มีจำนวนสูงที่สุดในเขตจังหวัดภาคเหนือ อัตราการเสี่ยงกับการติดเอดส์สูงที่สุดเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี

สาม การปล้นทรัพย์นักท่องเที่ยวป่า

ในช่วงปี พ.ศ. 2536 มีข่าวการปล้นนักท่องเที่ยวป่าติดต่อกันหลายๆ ครั้ง เช่น ข่าวการปล้นนักท่องเที่ยวต่างชาติขณะล่องแพชมธรรมชาติตามลำน้ำแดง เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2536 เวลาประมาณ 13.30 น. หลังจากปลดทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวได้จำนวนรวม 5 แสนบาท คนร้ายได้ใช้อาวุธปืนยิงผู้ทำให้นักท่องเที่ยวแตกฮือหนีลงน้ำไปขึ้นฝั่งแล้ววิ่งหนีเข้าป่าทึบพร้อมกับมีดคุเทศน์ เหตุการณ์เกิดขึ้นในเส้นทางทัวร์ป่าระหว่างบ้านโป่งงันกับบ้านทุ่งฮั้ว ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 20 มีนาคม 2536)

เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2536 เวลาประมาณ 11.00 น. ขณะที่นักท่องเที่ยวกำลังล่องแพชมธรรมชาติในลำน้ำแดง บริเวณหาดโป่งหวาย บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีคนร้ายใช้อาวุธปืนเข้าปล้นนักท่องเที่ยวและกวาดเอาทรัพย์สินไปได้จำนวนรวมแสนบาท การปล้นครั้งนี้ถือเป็นการปล้นครั้งที่ 2 ซึ่งสถานที่เกิดเหตุอยู่ใกล้เคียงกับการปล้นครั้งแรก และระยะเวลาในการปล้นห่างจากครั้งแรกเพียง 1 เดือนเท่านั้น (หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ ฉบับวันที่ 27 เมษายน 2536)

ข่าวโจรป่าปิดแม่น้ำแดงปล้นนักท่องเที่ยวเกิดอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2536 เวลาประมาณ 10.00 น. บริเวณเขตติดต่อระหว่าง บ้านทุ่งฮั้วกับบ้านโป่งงัน ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ คนร้ายมีทั้งปืนและมีดเป็นอาวุธ เค้นลущน้ำเข้าปล้นนักท่องเที่ยวขณะล่องแพในแม่น้ำแดง กวาดเอาทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวไปได้รวมแสนบาท นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งชายและหญิงพากันแตกตื่นหนีเอาตัวรอด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ทราบเรื่องได้สั่งให้ปิดการล่องแพท่องเที่ยวในลำน้ำแดงจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย (หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ ฉบับวันที่ 6 สิงหาคม 2536)

จากการสัมภาษณ์ นายสีทน สีวัน ภัคคุเทศก์ทัวร์ป่าผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์การปล้นครั้งแรก เล่าว่า ในวันที่ 18 มีนาคม 2536 เขาได้นำนักท่องเที่ยวออกจากที่พักในเวลาประมาณ 9 นาฬิกา เพื่อไปขึ้นช้างในช่วงเช้า หลังจากนั้นได้นำนักท่องเที่ยวไปล่องแพในลำน้ำแดง ขณะที่เขากำลังถ่อแพนำหน้าโดยมีแพของนายศักดิ์ สีวัน ผู้เป็นน้องชาย ถ่อแพอีกลำหนึ่งตามมา และมีแพของเพื่อนภัคคุเทศก์อีกคนหนึ่งปิดท้ายขบวน เมื่อเขาถ่อแพมาถึงคู้ง

น้ำแห่งหนึ่งเขาสังเกตเห็นว่า มีคนสามคนซึ่งมีลักษณะคล้ายกับผู้หญิง เพราะสวมผ้าขึ้นและสวมหมวกกันหนาวทั้งสามคน กำลังยืนตกเบ็ดอยู่ในแม่น้ำใกล้กับตลิ่ง เมื่อเขาถ่อแพเข้ามาใกล้คนเหล่านั้นในระยะประมาณ 5 เมตร บุคคลเหล่านั้นได้แสดงตัวเป็นคนร้ายโดยได้ถอดผ้าขึ้นออกและยิงปืนขึ้น พร้อมทั้งตะโกนบอกว่าเป็นการปล้น เขาได้พยายามตะโกนบอกน้องชายที่ถ่อแพตามมาให้หยุด แต่คนร้ายได้ยิงปืนขึ้นให้เขาหยุดส่งเสียง แล้วใช้มีดกรีดกระเป๋านักท่องเที่ยวและนำสิ่งของของนักท่องเที่ยว เช่น เงิน กล้องถ่ายรูป และอื่นๆ ไป เขากับเพื่อนมีคฤศก์ใช้เวลาร่วม 3 ชั่วโมงในการวิ่งและเดินข้ามภูเขามาเพื่อไปแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

หลังจากการปล้นนักท่องเที่ยวครั้งนี้แล้ว ก็มีการปล้นนักท่องเที่ยวในเส้นทางนี้อีกหลายครั้ง ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมชาวเขาจำนวนหนึ่งในข้อหาปล้นทรัพย์สินนักท่องเที่ยว

ปัญหาการเกิดอาชญากรรมจากการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ นอกจากจะเกิดขึ้นในเส้นทางทัวร์ป่าดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของเชียงใหม่ รวมทั้งมักมีข่าวเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวให้เห็นบ่อยครั้งในตัวเมืองเชียงใหม่ เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ ฉบับวันที่ 12 มกราคม 2539 เกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยผู้ร้ายที่ใช้รถมอเตอร์ไซด์เป็นพาหนะทำการกระชากกระเป๋านักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นขณะที่กำลังเดินกลับที่พัก เหตุเกิดในเวลา 21 นาฬิกา ของวันที่ 10 มกราคม 2539

ปัญหาอาชญากรรมข้างต้น มักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอในเมืองที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว

ค. ปัญหาด้านวัฒนธรรม

ปัญหาด้านวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว มีดังนี้

หนึ่ง การนำศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไปเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว

จากการที่เชียงใหม่เป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ ได้มีการนำเอาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว มีการนำเอาศิลปวัฒนธรรมการแสดงและการร่ายรำดั้งเดิมของคนพื้นเมืองในท้องถิ่น ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมการแสดงของชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในภาคเหนือมาแสดงให้นักท่องเที่ยวชมในสถานที่ต่างๆ เช่น ตามโรงแรม ร้านอาหาร ห้องอาหาร ศูนย์อาหาร ศูนย์วัฒนธรรมและศูนย์ช้อปปิ้ง ภายในตัวเมืองเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการในสถานที่เหล่านี้มักจะเป็นนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ และรายการชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมของคนพื้นเมือง มักถูกบรรจุไว้ในรายการนำเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์หรือบริษัทนำเที่ยว

ในช่วงเริ่มต้นที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองเชียงใหม่ นั้น มีการนำเอาศิลปการร่ายรำของคนท้องถิ่น มาเปิดแสดงให้นักท่องเที่ยวชมเพียงแห่งเดียว คือ ที่ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนวัวลาย ต่อมาเมื่อการแสดงดังกล่าวได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่จึงได้นำเอาการแสดงของชาวเขา และชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ในภาคเหนือมาบรรจุไว้ในรายการแสดงด้วย ในปัจจุบันได้มีการนำเอาศิลปการแสดงเหล่านี้ไปแสดงตามห้องอาหารในโรงแรม เช่น ที่โรงแรมเพชรงาม หรือแสดงกลางแจ้งในส่วนอาหารแบบชนบทของโรงแรมแม่ปิง ศูนย์ช้อปปิ้งเชียงใหม่ และการแสดงในศูนย์อาหารกาแล เป็นต้น

ในความเป็นจริงแล้ว ศิลปะการแสดงของทั้งชาวพื้นเมืองและชาวเขาเหล่านี้ จะมีความหมายและมีความสำคัญ หากการแสดงเหล่านี้ได้แสดงในชุมชนของคนเหล่านั้นตามห้วงเวลาที่ควรจะเป็น ตามความเชื่อหรือตามประเพณีที่สืบทอดกันมาช้านานของชุมชน แต่เมื่อการแสดงเหล่านี้ถูกนำมากระทำผิดสถานที่ที่ควรจะเป็น และแสดงเป็นประจำทุกวันให้แก่ผู้ชมที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น รูปแบบของการแสดงเหล่านั้นจึงขาด

ความหมาย ขาดความสำคัญ ขาดสาระ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้เพราะผู้ที่เข้าร่วมในการแสดงเหล่านั้นคือนักท่องเที่ยวต่างชาติ หาใช่ญาติหรือคนในท้องถิ่นชุมชนนั้นๆ

สอง วัดกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

"เชียงใหม่" ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่นมาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่อดีต ร่องรอยอดีตของความรุ่งเรืองของพุทธศาสนาของเชียงใหม่จะเห็นได้จากจำนวนวัดในเขตเมืองเชียงใหม่ ซึ่งมีอยู่มากมายเป็นจำนวนถึง 203 แห่ง และเฉพาะในเขตสี่เหลี่ยมกำแพงเมืองซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์มีวัดอยู่ถึง 85 แห่ง

เมื่อเชียงใหม่ได้กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว วัดในเมืองเชียงใหม่จึงกลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของบรรดานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ การนำวัดมาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการวางแผนและการจัดการที่ขาดประสิทธิภาพของหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

จากการศึกษาและสำรวจวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญๆ ในเมืองเชียงใหม่ พบว่าเกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวขึ้น ตัวอย่างเช่น

กรณีวัดพระสิงห์ สามารถรวบรวมปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวได้ดังนี้

ปัญหาด้านเสียงและการเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว ทำลายบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนธรรมราชศึกษาที่อยู่ภายในบริเวณวัด

นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาด้วยมโนคติส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับวิถีการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ และมาเยือนวัดพระสิงห์ก็มักจะเดินเลาะเข้าไปในเขตสังฆาวาส เป็นการทำลายความสงบ และความเป็นส่วนตัวของพระสงฆ์

ปัญหาจากการแต่งกายไม่สุภาพ ไม่ถูกกาลเทศะของนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสตรี จะมีผลต่อพฤติกรรมของสามเณรที่อาศัยอยู่ในวัดซึ่งสามเณรเหล่านี้ส่วนใหญ่อายุผู้น้อย พรรษาการบวชก็น้อย ทำให้ไม่สามารถสำรวจกิริยามารยาทเท่าที่ควร เมื่อพบเห็นนักท่องเที่ยวประเภทนี้ จึงทำให้ภาพพจน์ของสงฆ์ในสายตาคนไทยไม่ดี และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้คนเสื่อมศรัทธาต่อพระสงฆ์

นักท่องเที่ยวบางคนที่สนใจพุทธศาสนาและชีวิตความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ไทยก็จะซักถามพูดคุยกับพระสงฆ์ แต่การที่ไม่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมไทย ทำให้บางครั้งนักท่องเที่ยว

เที่ยวต่างชาติเหล่านี้อาจจะพูดคุยกับสงฆ์ในลักษณะที่ไม่สำรวม เช่น นั่งในระดับเดียวกัน และใกล้ชิดกันกับพระ รวมทั้งการถ่ายรูปร่วมกับพระในกิริยาที่ไม่สมควร

การจัดที่พักให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทย ให้พักที่ศาลาสหทัย-หงษ์-มหาคุณและบางครั้งหากมีนักท่องเที่ยวมาขอพักในจำนวนมาก ทางวัดก็จะจัดให้พักในบริเวณอาคารเรียนของโรงเรียนธรรมราชศึกษา นักท่องเที่ยวเหล่านี้มักตากหรือผึ่งเสื้อผ้าไว้ตามระเบียงอาคารที่พัก ซึ่งทำให้เกิดทัศนอุจาดภายในวัด

สาม เกิดงานศิลปเทียม

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดงานศิลปเทียมและเลียนแบบ ซึ่งมักจะมีวิธีการผลิตคราวละหลายๆ ศิลปเทียมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของงานศิลปดั้งเดิม เปลี่ยนแปลงสังคมและวิญญาณของผู้ผลิต เปลี่ยนแปลงขนาด รูปร่าง และการใช้สอย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีการผลิต วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ และคุณค่าทางศิลป

ง. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหาของการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนาที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้มักขาดความตระหนักขาดการวางแผน และอาจจะเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้น ปัญหาจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของเชียงใหม่ มีดังนี้

หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการพึ่งทะลารของดินของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว :

กรณีวัดพระธาตุดอยสุเทพ

วัดพระธาตุดอยสุเทพถือเป็นวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเชียงใหม่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เมื่อเดินทางมาเชียงใหม่แล้วมักนิยมเดินทางไปยังวัดพระธาตุดอยสุเทพ จากสถิติพบว่าประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเชียงใหม่จะเดินทางไปยังวัดพระธาตุดอยสุเทพ ซึ่งหากจะเทียบว่าในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยว

ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเชียงใหม่จำนวนประมาณ 2 ล้านคน ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังวัดพระธาตุดอยสุเทพ จะมีจำนวนประมาณ 1 ล้าน 6 แสนคนต่อปี จากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในแต่ละปี วัดพระธาตุดอยสุเทพต้องรับภาระรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก

จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากบรรดานักท่องเที่ยวตลอดมา เป็นเวลาช้านานของวัดพระธาตุดอยสุเทพ ทำให้วัดมีสภาพเสื่อมโทรมทางกายภาพที่เห็นได้อย่างชัดเจน ปัญหาความเสื่อมโทรมทางกายภาพของวัดพระธาตุดอยสุเทพ ได้แก่

ปัญหาสภาพเสื่อมโทรมของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

จากการสำรวจในบริเวณวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว มักจะพบว่าวัดเหล่านั้นมีสภาพที่เสื่อมโทรม เช่น บริเวณลานวัดมักจะสกปรก ทั้งนี้เนื่องจากวัดเหล่านี้ต้องรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละวัน ประกอบกับการจัดการภายในวัดยังไม่ดีพอ เช่น พื้นทางเดินบริเวณที่มีสภากษัตริย์พระธาตุดอยสุเทพ ในบริเวณลานวัดพระธาตุดอยสุเทพ มีสภาพสกปรกและทรุดโทรม ขาดการดูแลในเรื่องความสะอาด นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างอาคาร และสิ่งก่อสร้างสำหรับศักการะบูชา ขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก จึงทำให้บริเวณลานวัดที่เคยโล่งกว้างกลายเป็นที่คับแคบ อีกทั้งสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่สร้างขึ้นใหม่ไม่สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิม ทำให้สิ่งก่อสร้างใหม่ๆ ภายในวัดเหล่านี้กลายเป็นทัศนอุจาดภายในวัด

ปัญหาขยะและการพังทลายของดินใต้ฐานพระธาตุ

ปัญหาเรื่องขยะเป็นปัญหาที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากวัดพระธาตุดอยสุเทพเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ ผลกระทบทางกายภาพของวัดพระธาตุดอยสุเทพจากการท่องเที่ยวเห็นได้จากกองขยะขนาดมหึมาที่กองอยู่บริเวณลานชั้นนอกของวัดทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จากร่องรอยของขยะพบว่า แต่เดิมขยะเหล่านี้ถูกโยนทิ้งไปจากบริเวณลานวัดชั้นนอก เมื่อกองขยะเหล่านี้มีขนาดใหญ่ขึ้น เกิดเป็นภาพที่ไม่น่าดูแก่ผู้พบเห็น จึงได้มีการติดตั้งรางเหล็กสำหรับลำเลียงขยะ ยาวประมาณ 20 เมตรจากบริเวณลานวัดชั้นนอกไปยังบริเวณนอกวัดซึ่งเป็นบริเวณป่ารอบวัด ทั้งนี้คาดว่าเกิดจากความต้องการให้กองขยะดังกล่าวอยู่ไกลบริเวณวัดและห่างไกลจากสายตาผู้คนที่ผ่านไปมาในบริเวณนั้น

อย่างไรก็ตาม จากการนำเสนอรายงานผลการศึกษาโครงการการพัฒนาเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณวัดพระธาตุคอกสุเทพ ของคณะบริษัทที่ปรึกษา บริษัทบีค แอนด์ เวสต์ ไซแอนส์ จำกัด และบริษัท ออซทูลส์ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าเกิดรอยร้าวบริเวณใต้ฐานพระธาตุคอกสุเทพจำนวน 2 จุด คือ

จุดที่ 1 อยู่ใกล้ๆกับรางทิ้งขยะของวัด

จุดที่ 2 อยู่ทางทิศใต้ของวัด อยู่ในแนวเดียวกับโด่งขุนกัณฑ์ (เมื่อปี พ.ศ. 2537 ที่บริเวณโด่งขุนกัณฑ์ได้เกิดการพังทลายของดินเนื่องจากการกัดเซาะของน้ำ จนสวนต่างๆ ไม่สามารถผ่านได้)

นอกจากนี้ จากการศึกษาของบริษัทที่ปรึกษาดังกล่าวพบว่า ได้เกิดการผุกร่อนและพังทลายของดินรอบๆ พระธาตุคอกสุเทพ จำนวนถึง 7 จุด ซึ่งบริษัทที่ปรึกษารายงานว่า ถือเป็นจุดวิกฤตอย่างยิ่งที่ผู้รับผิดชอบต้องรีบดำเนินการเพื่อกำกับปัญหาดังกล่าวโดยด่วน

จุดผุกร่อนและพังทลายของดินรอบๆ พระธาตุคอกสุเทพ มีดังนี้

จุดที่ 1 อยู่ห่างจากวัดไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 4 เมตร

จุดที่ 2 อยู่ตรงฐานบันได ด้านหน้าของวัด เป็นจุดที่ชาวบ้านและร้านค้านำขยะมากองทิ้งไว้

จุดที่ 3 อยู่บริเวณด้านหลังของร้านค้า ทางด้านหน้าของวัดมีการนำเอาขยะมาเผา และขยะนั้นมีแบตเตอรี่ กระจกพลาสติก เป็นต้น

จุดที่ 4 คือ จุดที่มีการติดตั้งรางเหล็กยาวสำหรับเป็นที่ทิ้งขยะภายในวัด ทำให้เกิดการผุกร่อนในฐานกำแพงด้านเหนือ ซึ่งการผุกร่อนนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2537

จุดที่ 5 คือ จุดที่อยู่ใกล้กับสุขาของทางวัด ได้มีการนำขยะมาทิ้งจำนวนมาก

จุดที่ 6 คือ จุดทิ้งขยะในหมู่บ้าน ซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้กับวัด แม้จะมีการนำเตาเผาขยะที่มีมูลค่าถึง 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ มาใช้ในการเผาขยะในหมู่บ้าน แต่ก็ชำรุดใช้การไม่ได้ในเวลาไม่กี่เดือนหลังการติดตั้ง ทั้งนี้เนื่องมาจากชาวบ้านขาดความรู้ความชำนาญในการใช้งาน และการบำรุงรักษาเครื่องจักร

จุดที่ 7 อยู่ห่างจากวัดประมาณ 4 กิโลเมตร มีรถนำขยะมาทิ้งในบริเวณนี้ และคาดว่าจะภายในเวลา 1 ปี บริเวณนี้จะเต็มไปด้วยขยะ และจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดมลภาวะต่างๆ

บริษัทที่ปรึกษาได้รายงานไว้ว่า สาเหตุใหญ่ของการผุกร่อนและพังทลายของดินในบริเวณรอบๆ วัดพระธาตุคอกสุเทพ เกิดจากการทิ้งขยะและของเสียต่างๆ อย่างไม่ถูกวิธี ดังนั้นเมื่อมีฝนตกทำให้เกิดการชะล้างของสารเคมีต่างๆ จากขยะและของเสียลงสู่ชั้นใต้ดิน สารเคมีเหล่านี้มีฤทธิ์ทำให้เกิดการกัดกร่อน และเนื่องจากบริเวณโดยรอบวัดพระธาตุคอกสุเทพเป็นภูเขา ทำให้เกิดการผุกร่อนและพังทลายของชั้นดินดังกล่าว

สอง ปัญหาอาคารสูงในเมืองเชียงใหม่

อาคารที่มีความสูงมากๆ ในเมืองเชียงใหม่ คือ โรงแรม และคอนโดมิเนียม ทั้งนี้เป็นเพราะเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยว การสร้างโรงแรมก็เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ส่วนคอนโดมิเนียมนั้นพบว่า ผู้ซื้อส่วนใหญ่เป็นชาวกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ที่ซื้อคอนโดมิเนียมในเชียงใหม่ไว้สำหรับเป็นบ้านหลังที่สอง สำหรับเป็นที่พักผ่อนในวันหยุด นอกจากนั้นบริษัทห้างร้านหลายแห่ง ซื้ออาคารชุดหรือคอนโดมิเนียมไว้สำหรับเป็นที่พักรับรองผู้บริหารของบริษัท และสำหรับบริการลูกค้าของบริษัท คนท้องถิ่นเชียงใหม่เองไม่นิยมอาศัยอยู่ในที่พักเช่นนี้แม้ว่าจะตั้งอยู่ในใจกลางเมืองก็ตาม ส่วนใหญ่นิยมที่จะซื้อบ้านที่อยู่ห่างจากตัวเมืองมากกว่าที่จะซื้อคอนโดมิเนียม

ในอดีต ส่วนที่สูงที่สุดเสียดฟ้าเมืองเชียงใหม่ คือ เจดีย์ของวัดต่างๆ ที่มีอยู่มากมายในเมืองเชียงใหม่ แต่ปัจจุบันส่วนที่สูงของเมืองเชียงใหม่กลายเป็นบรรดาโรงแรมและคอนโดมิเนียมต่างๆ

ปัจจุบันโรงแรมชั้นหนึ่งภายในบริเวณในตัวเมืองเชียงใหม่ที่มีความสูงเกินกว่า 45 เมตร มีจำนวนถึง 14 แห่ง อาคารสูงตามถนนสายสำคัญต่างๆ ในเชียงใหม่ มีจำนวนถึง 129 แห่ง ปัญหาของอาคารสูงในเมืองเชียงใหม่ คือการบดบังทัศนียภาพที่สวยงามของเมือง บดบังทิศทางลมและอากาศสำหรับบ้านและชุมชนที่อยู่รายรอบ ทำให้ผู้ที่พักอาศัยใกล้เคียงกับอาคารเหล่านี้เกิดความอึดอัด ซึ่งส่วนใหญ่คือคนพื้นเมืองดั้งเดิมของเชียงใหม่ เป็นการเข้าไปรบกวนคนท้องถิ่น

สาม ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

ปัญหาการบุกรุกทำลายป่าในแง่ของการท่องเที่ยวแล้ว ส่วนใหญ่เกิดจากการนำพื้นที่ป่าไปสร้างเป็นที่พักทางการท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ท นอกจากนั้นยังมีการสร้างสถานที่ดึงดูดใจในการท่องเที่ยว เช่น ฟาร์มผีเสื้อ ฟาร์มงู สวนกล้วยไม้ สนามกอล์ฟ เป็นต้น

เส้นทางที่มีลักษณะเป็นภูเขาเช่น เส้นทางสายสะเมิง สายแม่ริม สายแม่แตง มักเป็นเส้นทางที่นักลงทุนทางการท่องเที่ยวนิยมสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทางการท่องเที่ยว

จากการเปิดเผยของเจ้าหน้าที่อำเภอแม่ริม พบว่าในปัจจุบันที่อำเภอแม่ริมได้มีการแผ้วถางเกี่ยวกับการบุกรุกที่ป่าสงวนโดยเฉพาะอย่างยิ่งบนเส้นทางสายแม่ริม-สะเมิงเป็นจำนวนหลายสิบลาย จากการเปิดเผยของ ดร.จิรพล สินธุาวา เลขาธิการสมาคมพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่าที่ดินป่าสงวนแห่งชาติสุเทพ-ปุย บนเส้นทางสายสะเมิง-แม่ริม ถูกบุกรุกทำลายอย่างหนัก เพื่อนำมาสร้างที่พักทางการท่องเที่ยวแบบโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร รวมทั้งบ้านพักตากอากาศ

สี่ ปัญหาทำลายป่าไม่จากการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่า

มีการพบว่าป่าไม้ที่เคยอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ป่าไม้ของอำเภอแม่แตง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวชายฝั่งแม่น้ำแตง ถูกตัดทำลายลงไปอย่างรวดเร็วเพื่อนำไปทำแพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่าที่ใช้ลำน้ำแตงเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวแบบนี้

ปัจจุบันต้นไม้ที่เคยอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่แถบนี้กลับกลายเป็นของหายาก ชาวบ้านต้องเดินทางเป็นระยะทางไกลๆ เพื่อหาต้นไม้มาทำแพสำหรับนักท่องเที่ยว และถึงกับต้องเดินทางเข้าไปหาต้นไม้ในเขตประเทศพม่า

การทำลายป่าไม้ของการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่า ได้เข้าไปทำลายระบบนิเวศน์วิทยาของป่าแถบนี้ เพราะในอดีตป่าไม้เหล่านี้มีประโยชน์ในการเป็นอาหารของสัตว์ป่าและชาวบ้านในท้องถิ่นที่สามารถใช้หน่อไม้เป็นอาหาร และใช้ต้นไม้มารสร้างบ้านหรือผลิตภัณฑ์ใช้สอยอื่นๆ

ห้า ปัญหาทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า ถูกนำมาใช้เพื่อการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

สืบเนื่องจากการมีจำนวนที่พักทางการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม เกสต์เฮาส์ และคอนโดมิเนียมในเมืองเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันพบว่า จำนวนห้องพักทางการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่ มีจำนวนถึง 16,576 ห้อง และคอนโดมิเนียมมีจำนวนถึง 129 แห่ง ดังนั้นทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ และทรัพยากรพลังงาน เช่น ไฟฟ้า จึงถูกนำไปใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในปริมาณที่สูงมาก

ทรัพยากรน้ำที่ถูกนำไปใช้ในโรงแรม หรือที่พักทางการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ นอกจากจะถูกใช้ไปในการชำระล้างแล้ว ยังถูกใช้ไปในการรดสวนหย่อมหรือต้นไม้ที่ประดับตามโรงแรมต่างๆ เป็นจำนวนมาก สำหรับทรัพยากรไฟฟ้าที่ถูกใช้ในโรงแรม นอกจากจะเพื่อการบริการและอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าแล้ว โรงแรมเหล่านี้มักจะใช้ไฟฟ้าเป็นจำนวนมากไปในการประดับประดาเพื่อความสวยงามของโรงแรม ในเทศกาลต่างๆ และเพื่อเป็นการดึงดูดลูกค้าด้วย

หก ปัญหาขยะจากโรงแรมและสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว

ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่สำคัญมากปัญหาหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ ดังจะเห็นได้จากเมื่อกลางปี พ.ศ. 2538 ได้เกิดปัญหาขยะล้นเมืองเชียงใหม่ จนเทศบาลนครเชียงใหม่ไม่สามารถจะจัดการกำจัดขยะเหล่านั้นได้

อย่างไรก็ตามขยะของเมืองเชียงใหม่ ส่วนหนึ่งเป็นขยะจากผู้คนและจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในเมืองเชียงใหม่ อีกส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนไม่น้อยเป็นขยะจากโรงแรมหรือที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว การเป็นเมืองท่องเที่ยวของเชียงใหม่จึงจำต้องแบกรับภาระในการกำจัดขยะจากการท่องเที่ยวนี้ด้วย

เจ็ด ปัญหาด้านการจราจรและมลภาวะทางอากาศและเสียง

ตามทฤษฎีการท่องเที่ยวกล่าวว่า ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางความเจริญเติบโตในด้านต่างๆ ดังนั้นการเป็นเมืองท่องเที่ยวจึงทำให้เชียงใหม่กลายเป็นเมืองใหญ่ที่เจริญเติบโตในทุกๆ ด้าน ปัญหาการจราจรได้ติดตามมาจากการท่องเที่ยวพร้อมกับปัญหาอื่นๆ การจราจรของเชียงใหม่ในปัจจุบันถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่ง โดย

เฉพาะอย่างยิ่งจะคับคั่งมากที่สุดในช่วงเทศกาลทางการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลสงกรานต์ และมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ รวมทั้งในช่วงวันหยุดติดต่อกันหลายๆ วัน

การจราจรอันคับคั่งของขบวนคนต่างๆ ในเชียงใหม่ ก่อให้เกิดมลภาวะด้านเสียงและอากาศต่อชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในย่านธุรกิจการท่องเที่ยวของเมือง เช่น ย่านไนท์บาร์ซาร์ บริเวณถนนช้างคลาน ซึ่งถือเป็นย่านชุมชนที่จอแจแห่งหนึ่งของเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลากลางคืน ย่านไนท์บาร์ซาร์นี้จะเจียบส่งมาจากเสียงของขบวนคนและผู้คนที่ต่อเมื่อล่วงเลยเวลา 1 นาฬิกาของวันใหม่ไปแล้ว

แปด ปัญหาเสียงรบกวนจากสถานเริงรมณ์สำหรับนักท่องเที่ยว

การเป็นเมืองท่องเที่ยวของเชียงใหม่ ทำให้มีการสร้างสถานเริงรมณ์สำหรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น บาร์ ผับ คาราโอเกะ เป็นต้น สถานเริงรมณ์เหล่านี้ส่วนใหญ่จะสร้างหรือดำเนินการในเขตที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน เสียงจากสถานที่เหล่านี้เข้าไปทำลายความสุขและความเป็นส่วนตัวของชาวบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลากลางคืนซึ่งเป็นเวลาแห่งการพักผ่อนในที่อยู่อาศัยของตนเองของชาวบ้านผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้

(7) สาเหตุของปัญหา

ปัญหาจากการท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองเชียงใหม่ มีสาเหตุหลักมาจากแนวคิดและนโยบายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ที่มุ่งเน้นผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากเกินไปจนมองข้ามผลในทางลบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว อีกทั้งแนวคิดและนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยก็ยึดมั่นตามแนวทฤษฎีแห่งความทันสมัย นับตั้งแต่เริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ จากการท่องเที่ยวขึ้นดังที่ปรากฏ

สาเหตุปลีกย่อยจากสาเหตุหลักของปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย

1. ขาดการศึกษาด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวก่อนที่จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยก็เช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่มีวัตถุประสงค์หลักในอีกที่จะนำการท่องเที่ยวมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้โดยคาดหวังให้การท่องเที่ยวช่วยในการสร้างงาน และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในประเทศ ซึ่งมักจะมีอัตราการว่างงานของแรงงานเป็นจำนวนมาก

ปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว มักเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศกำลังพัฒนาทุกประเทศที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว และสาเหตุหลักของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ก่อนที่จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว

สาเหตุหลักของผลของกระทบการท่องเที่ยวเกิดจากความมุ่งหวังผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแต่เพียงด้านเดียว จนมองข้ามผลด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวซึ่งมักจะเป็นผลกระทบทางด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

หากมีการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการท่องเที่ยวให้รอบคอบในทุกๆ ด้านก่อนที่จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ โดยการหาแนวทางในการวางแผนการท่องเที่ยวเพื่อให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อชุมชนน้อยที่สุดก็จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นมีปัญหาที่ตามมาจากการท่องเที่ยวน้อยที่สุดด้วย

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวของไทยมุ่งเน้นในเชิงธุรกิจมากเกินไปจึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคความตระหนักในผลกระทบด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

สืบเนื่องจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กิจกรรมหลักของการท่องเที่ยวของประเทศไทย จึงเป็นกิจกรรมในเชิงธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ และจากการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังในเชิงธุรกิจมากเกินไปนี้เอง ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีส่วนในการเข้าไปทำให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินธุรกิจนั้นทำไปเพียงเพื่อเอาใจนักท่องเที่ยว หรือ เพื่อมุ่งสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยขาดความสำนึกต่อชุมชนและสังคมโดยรวม

3. นโยบายการท่องเที่ยวของไทยเน้นด้านการส่งเสริมด้านการตลาดมากกว่าการวางแผนและพัฒนา

นโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยเน้นในด้านการตลาดต่างประเทศมาตั้งแต่เริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นในประเทศโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มีการนำเงินตราต่างชาติเข้าประเทศ โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศ

ในปัจจุบันแผนการตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทย ยังคงยึดถือนโยบายการตลาดต่างประเทศ เหมือนเมื่อครั้งแรกเริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นในประเทศ ทั้งนี้จะเห็นได้จาก สัดส่วนของงบประมาณด้านการตลาดมักจะเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดของงบประมาณด้านอื่นๆ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับงบประมาณด้านการวางแผนและพัฒนา

ตารางที่ 20 รายละเอียดการเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณการท่องเที่ยว
ปี พ.ศ. 2537-2538 (หน่วย : ล้านบาท)

รายการงบประมาณ	2537	2538
ด้านการตลาด	1,310.690 (60.60%)	1,588.433 (68.91%)
ด้านการวางแผนและพัฒนา	521.553 (24.11%)	370.227 (16.06%)

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบงบประมาณแผนการตลาดต่างประเทศกับในประเทศ
(หน่วย : ล้านบาท)

รายการงบประมาณ	2537	2538
แผนการตลาดต่างประเทศ	585.113	1,021.690
แผนการตลาดภายในประเทศ	155.200	214.330

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากตารางดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า สัดส่วนงบประมาณทางด้านการตลาดทางการท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณด้านการวางแผนและพัฒนาแล้วจะพบว่างบประมาณด้านการตลาดจะมีสัดส่วนที่มากกว่างบประมาณด้านการวางแผนและพัฒนาเกือบสามเท่า อีกทั้งงบประมาณด้านการตลาดต่างประเทศจะมีสัดส่วนที่มากกว่าการตลาดในประเทศเกือบสี่เท่า

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยยังคงยึดถือนโยบายหลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยมุ่งหวังให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากกว่าที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

นโยบายในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมายังประเทศไทยนั้น อาจจะเป็นผลดีกับประเทศในช่วงที่เพิ่งมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นในประเทศ แต่ภายใต้อสถานการณ์เช่นปัจจุบัน ประเทศไทยควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยส่วนใหญ่มีความเสื่อมโทรม ดังนั้นรัฐบาลจึงควรมุ่งเน้นในการวางแผนการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม มากกว่าสูญเสียงบประมาณไปในการเชิญชวนให้คนเข้ามาท่องเที่ยวเมืองไทยเหมือนที่เคยทำกันมาหลายสิบปี เพราะนักท่องเที่ยวต่างชาติจะรู้จักประเทศไทยดีอยู่แล้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรที่จะหันมาอนุรักษ์และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อความประทับใจของผู้มาเยือน ประสานสอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

4. ระบบการบริหารมาจากส่วนกลาง

ปัญหาสำคัญอันหนึ่ง ที่ทำให้เกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อเมืองเชียงใหม่ คือ ระบบการบริหารมาจากส่วนกลาง กล่าวคือ ขั้นตอนในการวางแผนและการจัดการทุกอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่ถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ปัญหาที่เกิดขึ้นมักเกี่ยวข้องกับแผนงานและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ไม่สอดคล้องกับลักษณะของสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะผู้ที่คิดและมีอำนาจในการตัดสินใจ ไม่ใช่คนท้องถิ่น ดังนั้นวิถีคิดและการตัดสินใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวของเมือง

เชียงใหม่จึงไม่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่แท้จริง จึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ไม่สอดคล้องและไม่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้คนในท้องถิ่น

5. สาเหตุจากธุรกิจการท่องเที่ยวข้ามชาติ

ธุรกิจการท่องเที่ยวข้ามชาติได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของเชียงใหม่ค่อนข้างสูง ก็เนื่องจากบรรดาธุรกิจการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เจ้าของต้องทำทุกอย่างตามความต้องการของบริษัทเหล่านี้ นั่นคือการสนองตอบต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งความต้องการเหล่านี้มักทำให้เกิดผลเสียหลายต่อสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น เช่น บริการเช็กลuggage สำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

6. สาเหตุจากประเภทของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเยือนเชียงใหม่

นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองเชียงใหม่ส่วนใหญ่ คือ นักท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่ซื้อทัวร์จากบริษัทนำเที่ยว และเดินทางมาท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่ม การท่องเที่ยวแบบนี้ขั้นตอนทุกอย่างนับตั้งแต่การวางแผน การเดินทาง การพักรแรมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ผู้จัดการหรือบริษัทนำเที่ยวจะเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการให้ โดยนักท่องเที่ยวจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยมาก และการท่องเที่ยวแบบนี้มักจะเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้เวลาในแหล่งท่องเที่ยวน้อย แต่มีกิจกรรมในทางการท่องเที่ยวมาก

ในการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวประเภทนี้มีส่วนในการเข้าไปทำให้สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเร็วขึ้นทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวเหล่านี้มักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่ มีจำนวนมาก และมักจะเดินทางไปท่องเที่ยวหรือแวะชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มากมายในช่วงเวลาสั้นๆ ของการมาเยือน รวมทั้งทำให้ต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบหรือย่อส่วนกิจกรรมทางสังคมและศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามกำหนดการของนักท่องเที่ยว

(8) แนวโน้มของเมืองเชียงใหม่หากไม่มีการแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยว

หากเมืองท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่เคยได้รับสมญาว่า เป็นเมืองที่สวยงามทางด้านธรรมชาติ เป็นเมืองที่มีอากาศบริสุทธิ์ มีวัฒนธรรมที่งดงาม และเป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ต้องกลับกลายเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยร้านขายเบียร์ ขายเหล้าและสถานเริงรมย์ต่างๆ เป็นเมืองที่เต็มไปด้วยการค้าประเวณี ผู้คนล้มตายด้วยโรคเอดส์เป็นจำนวนมาก มีเด็กเร่ร่อนจรจัดจำนวนมากอยู่ตามท้องถนนและสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป แหล่งท่องเที่ยวไม่มีความปลอดภัย สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ล้วนแล้วแต่เสื่อมโทรม เมืองแห่งนั้นก็จะกลายเป็นเมืองที่ไม่สวยงาม และไม่เจริญตาแก่ผู้ที่มาท่องเที่ยว และไม่น่าอยู่สำหรับคนท้องถิ่นที่จำเป็นต้องอยู่อาศัย

และในความเป็นจริงก็คือ นักท่องเที่ยวย่อมไม่เลือกที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีความสวยงามและไม่น่าอยู่ ดังตัวอย่างจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาจากรัฐอลาสกา ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้กล่าวถึงการมาเยือนเชียงใหม่ของเธอในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ฉบับวันที่ 2 พฤษภาคม 2538 ว่า เธอได้เดินทางมาเที่ยวเมืองเชียงใหม่กับเพื่อน เพราะได้อ่านพบในใบโฆษณาเชิญชวนให้มาเที่ยวเชียงใหม่ว่าเป็นเมืองที่สวยงามด้วยธรรมชาติ และมีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมเมืองเหนือ แต่เมื่อมาถึงเชียงใหม่เธอและเพื่อนต้องผิดหวังเป็นอันมากที่เชียงใหม่ในฝันตามแผ่นพับโฆษณาช่างแตกต่างไปจากเชียงใหม่ในความเป็นจริงที่เธอได้พบเห็น อาทิเช่น ความสกปรกรกรุงรังของเมือง บ้านเมืองถนนหนทางหรือแม้แต่ต้นไม้ริมทางที่เต็มไปด้วยฝุ่นละออง ความทรุดโทรมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เดิมทีเดิเธอและเพื่อนตั้งใจจะมาพักที่เชียงใหม่ 2 สัปดาห์ แต่เมื่ออยู่ได้เพียง 3 วัน เธอและเพื่อนก็เก็บกระเป๋าบินหนีไปเที่ยวที่อื่น โดยได้ทิ้งท้ายคำพูดไว้ว่า "What on earth are we doing in a place like this ?"

นักท่องเที่ยวสาวจากอลาสกาผู้นี้กล่าวว่า เธอต้องการที่จะฝากข้อความไว้ให้รัฐบาลไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศว่าหากไม่มีการแก้ไขปรับปรุงปัญหาสภาพแวดล้อมของเชียงใหม่และพัฒนามาตรฐานทั่วไปของสินค้าทางการท่องเที่ยวแล้ว เชียงใหม่ก็เดินมาถึงจุดอวสานทางการท่องเที่ยวแล้ว

กรณีของนักท่องเที่ยวจากออสเตรียจะเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้เดินทางมาเยือนเชียงใหม่ และได้พบว่าเชียงใหม่ไม่ได้สร้างความตามที่เคยวาดหวังเอาไว้ แตกต่างไปจากข้อมูลที่ได้รับจากการโฆษณาเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสัญญาณอันตรายต่อการท่องเที่ยวของเชียงใหม่เป็นอย่างยิ่ง

ในขณะที่เดียวกันก็มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเชียงใหม่ในอดีต คือ เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น และมีความสวยงามของธรรมชาติแวดล้อม เช่น หลวงพระบาง เชียงตุง รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ยังมีความบริสุทธิ์ในประเทศลาว จีน และพม่า ล้วนเป็นทางเลือกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งจะดึงดูดนักท่องเที่ยวเหล่านั้นให้เดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่ยังบริสุทธิ์กว่าเชียงใหม่

ดังนั้น หากไม่มีการแก้ไขปัญหการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่อย่างจริงจังแล้ว ในอนาคตเชียงใหม่อาจจะกลายเป็นเพียงแค่เมืองผ่านของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ เชียงใหม่จะไม่ใช่อุดมคติปลายทางของนักท่องเที่ยวอีกต่อไป และเมื่อเวลานั้นมาถึงเชียงใหม่คงเป็นเพียงตำนานเล่าขานว่า เคยเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญในอดีตเช่นเดียวกับเมืองพิทชา เท่านั้นเอง

(๑) แนวทางแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวของเชียงใหม่

ปัญหาจากการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่ เป็นปัญหาที่หมักหมมมาเป็นเวลานานแล้ว และยังไม่ปรากฏว่ามีการวางแผนการดำเนินงานใดๆ ที่จะแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่เลย อย่างไรก็ตามหากจะมีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของเชียงใหม่แล้ว ควรมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนนโยบายการท่องเที่ยวที่เคยเน้นการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวมาเป็นการส่งเสริมการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว

การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในช่วงเริ่มแรกนั้น มุ่งเน้นในด้านการส่งเสริมการตลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดต่างประเทศ ถือว่าเป็นการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากว่าในช่วงเวลานั้นภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่ได้พัฒนาเช่นในปัจจุบัน ประเทศไทยยังเป็นประเทศยากจน และต้องการนำการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เช่น ช่วยนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศ เพื่อช่วยลดการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการนำเข้าเครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาการผลิต นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยในการจ้างแรงงานโดยเฉพาะแรงงานงานไร้ฝีมือที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการลดอัตราการว่างงาน ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนและเป็นการช่วยเพิ่มพูนรายได้ของประเทศด้วย

ในห้วงเวลาขณะนั้นแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประเทศไทยยังบริสุทธิ์และอุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมก็ยังคงความมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น จึงเป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

แต่ในสภาพปัจจุบัน สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวมดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ในทางตรงกันข้ามทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งรวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กลับมีความเสื่อมโทรมลงไปมาก

จากเหตุผลและข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยจึงควรได้ปรับเปลี่ยนนโยบายหลักด้านการท่องเที่ยวจากด้านการตลาดที่เน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ชาวต่างชาติมาเที่ยวเมืองไทย มาเป็นการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวแทน เพราะในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยเกือบทุกแห่งต้องการการวางแผนและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมและมีคุณภาพเป็นที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวเช่นเมืองเชียงใหม่

2. กระจายอำนาจมาสู่ชุมชนท้องถิ่นโดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้มีบทบาทในการวางแผนการในกิจกรรมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

ส่วนหนึ่งของปัญหาจากการท่องเที่ยวที่ผ่านมา เกิดจากที่การที่คนในท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนและการตัดสินใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง เพราะเท่าที่ผ่านมากระบวนการตั้งแต่การวางแผน และการตัดสินใจ ล้วนแล้วแต่ถูกกำหนดมาจากส่วนกลางทั้งสิ้นโดยที่คนท้องถิ่นเชียงใหม่ไม่ได้รับรู้และมีส่วนร่วมใดๆ เลย การที่คนต่างถิ่นที่มีพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน แต่มาคิดและตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่น ย่อมเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง

3. ควรมีการส่งเสริมให้คนท้องถิ่นเชียงใหม่ได้มีโอกาสในการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่

ในปัจจุบันธุรกิจทางการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในเชียงใหม่ส่วนใหญ่ก็มีเจ้าของเป็นคนต่างถิ่น หรือมีเครือข่ายกับต่างประเทศ เช่น บริษัทนำเที่ยว หรือโรงแรมที่มีระดับต่างๆ เป็นต้น หากมองในแง่เศรษฐกิจแล้ว การดำเนินธุรกิจในลักษณะนี้ทำให้รายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ไหลผ่านจากระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่นไปยังต่างถิ่นหรือต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่

ปัจจุบันโรงแรมมีระดับต่างๆ ในเชียงใหม่จำนวนประมาณ 10 แห่ง เกือบทั้งหมดเป็นโรงแรมที่อยู่ในเครือข่ายต่างประเทศ หรือมีเจ้าของเป็นคนต่างถิ่น รวมทั้งบริษัทนำเที่ยวชั้นนำ ก็มักมีบริษัทแม่อยู่ที่กรุงเทพฯ หรือต่างประเทศ

หากนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการส่งเสริมการลงทุนโดยคนท้องถิ่น ถึงแม้จะเป็นการลงทุนขนาดเล็ก เช่น การลงทุนด้านที่พักอาศัยทางการท่องเที่ยวขนาดเล็ก ที่มีคนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ และส่งเสริมให้คนท้องถิ่นเป็นเจ้าของบริษัทนำเที่ยวจะเป็นการช่วยเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นจะเป็นผู้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นนั้น

4. ควบคุมจำนวนห้องพักที่มีอยู่มากเกินความต้องการ

จากการที่จำนวนห้องพักตามโรงแรมต่างๆ ในเมืองเชียงใหม่มีมากเกินความต้องการของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการสูญเสียเชิงเศรษฐกิจทั้งกับเจ้าของโรงแรมและต่อชุมชน เพราะหากนำเงินลงทุนในการสร้างโรงแรมเหล่านี้มาลงทุนในด้านอื่น อาจจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่าเพราะเมื่อมีการใช้น้อย โรงแรมเหล่านี้ก็จะจ้างงานน้อย แต่จะยังใช้ทรัพยากรน้ำและไฟฟ้าเป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ และในทำนองเดียวกันว่าทรัพยากรเหล่านี้หากมีการนำไปใช้ในด้านอื่นอาจจะคุ้มค่ามากกว่านี้

5. แบ่งเขตพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในเมืองเชียงใหม่

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ได้มีการสร้างสถานที่อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เกือบทุกถนนและชอกซอยในเมืองเชียงใหม่จะมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวและสถานเริงรมย์ต่างๆ เช่น โรงแรม เกสต์เฮาส์ บาร์เบียร์ คาราโอเกะผับ ร้านอาหาร และแหล่งเริงรมย์ต่างๆ อยู่ทั่วทั้งเมือง ปะปนไปกับที่พักอาศัยของชาวบ้าน สถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวเหล่านี้ไม่สมควรที่จะตั้งอยู่ปะปนกับที่อยู่อาศัยของชุมชนในท้องถิ่น เพราะนอกจากจะไปช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนของเชียงใหม่ลุ่มหลงมัวเมาไปกับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ง่ายยิ่งขึ้นแล้ว เสี่ยงจากสถานที่เหล่านี้ยังจะเข้าไปสร้างความรำคาญ และมลภาวะให้กับชุมชนใกล้เคียงอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว จึงควรได้มีการนำนโยบายการแบ่งเขตการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง เขตที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้สำหรับรองรับกิจกรรมของนักท่องเที่ยว แยกออกจากเขตชุมชนและที่พักอาศัย รวมถึงแหล่งโบราณสถานของเมืองเชียงใหม่

6. นำนโยบาย " park and ride " มาใช้ในบริเวณเขตสีเขียวรอบนคร

ปัญหาอันเกิดจากแรงดันของที่ดินของชานเมืองและพาหนะต่างๆ ภายในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ ทำให้วัดและโบราณสถานต่างๆ ขาดการดูแลรักษา โดยเฉพาอย่างยิ่งในเขตพื้นที่สีเขียวรอบนครเมือง ดังนั้นเพื่อเป็นการยืดอายุของวัดและโบราณสถานเหล่านี้ ควรนำเอานโยบาย "park and ride" มาใช้ในเขตสีเขียวรอบนคร โดยการห้ามนำพาหนะขนาดใหญ่ และพาหนะส่วนบุคคลเข้ามาในบริเวณเขตสีเขียวรอบนคร และหากมีความต้องการที่จะเดินทางเข้ามายังเขตสีเขียวรอบนคร ให้จอดรถไว้ภายนอกบริเวณเขตสีเขียวรอบนคร แล้วโดยสารพาหนะขนส่งมวลชนที่จัดไว้บริการ เข้ามายังเขตตัวเมืองดังกล่าว และควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้รถจักรยานสองล้อในเขตสีเขียวรอบนคร ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัดและโบราณสถานจากแรงดันของพาหนะ อีกทั้งช่วยลดมลภาวะจากชานเมืองต่างๆ ในเขตตัวเมืองด้วย

7. กำหนดนโยบายจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้กับธุรกิจการท่องเที่ยว

ควรได้มีการนำนโยบายจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้กับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ โดยให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวที่มีส่วนในการทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามารับผิดชอบต่อสังคม เช่น บริษัทนำเที่ยว ต้องเข้ามารับผิดชอบต่อสภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมไปจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว อีกทั้งโรงแรม และร้านอาหารต่างๆ ที่เป็นแหล่งผลิตขยะ และน้ำเสีย ก็ต้องเข้ามารับผิดชอบต่อผลของการดำเนินงานของตนที่มีต่อชุมชน โดยการเสียภาษีสิ่งแวดล้อม

นโยบายจัดเก็บภาษีนี้ ควรรวมไปถึงการจัดเก็บภาษีกับกิจการที่ใช้พลังงานมากเกินไปเกินขีดมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น หากโรงแรมหรือที่พักทางการท่องเที่ยวใดได้มีการใช้ น้ำหรือไฟฟ้ามากเกินไปกว่าที่กำหนด ก็ให้ผู้ประกอบการนั้นต้องเสียภาษีในส่วนที่ใช้พลังงานเกินกว่ามาตรฐานด้วย

8. นำมาตรการจำกัดความสูงของอาคารมาใช้อย่างจริงจัง

เพื่อเป็นการป้องกันการปลูกสร้างอาคารสูง ซึ่งนอกจากจะบดบังทัศนียภาพที่สวยงามของเชียงใหม่แล้ว ยังเป็นทัศนียภาพที่ไม่สามารถหล่อหลอมเข้ากับลักษณะทางกาย

ภาพของเมืองได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันการก่อสร้างอาคารสูงดังกล่าว จึงควรมีการนำเอามาตรการจำกัดความสูงในการสร้างอาคารมาใช้อย่างจริงจังกับเมืองเชียงใหม่

9. นำมาตรการในด้านความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้อย่างจริงจัง เพื่อเป็นการป้องกันความเสื่อมโทรมและความเสียหายจากการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในเชียงใหม่ ควรนำเอามาตรการเกี่ยวกับขีดจำกัดในด้านความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยวมาใช้กับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในเชียงใหม่อย่างจริงจัง และสถานที่ท่องเที่ยวในเชียงใหม่ที่ต้องการมาตรการนี้อย่างรีบด่วนที่สุดในตอนนี้เป็น วัดพระธาตุ ดอยสุเทพ

10. ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในเชียงใหม่

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานความพึงพอใจให้กับบุคคลสามฝ่าย อันได้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และคนในท้องถิ่น

เท่าที่ผ่านมา ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตกอยู่กับบุคคลเพียงสองกลุ่มคือ นักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่จะได้รับความประทับใจและความพึงพอใจจากการท่องเที่ยวยังสถานที่แห่งนั้น ส่วนผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะได้รับผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ ส่วนชาวบ้านหรือคนในท้องถิ่นแทบไม่ได้อะไรจากการท่องเที่ยวนั้นเลย

หากนำแนวคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมาใช้กับเมืองเชียงใหม่แล้ว จะช่วยลดผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยวเป็นอย่างดีจากวิธีการและพื้นฐานของแนวคิดนี้ อีกทั้งชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จะได้รับผลประโยชน์จากการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวยังบ้านของตนเองด้วย

บทสรุป

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองเชียงใหม่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นขึ้น โดยไม่ได้ศึกษาในผลกระทบด้านต่างๆ ที่จะมีต่อชุมชนนั้นๆ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อภาคธุรกิจการท่องเที่ยวจนลืมนึกถึงความสำคัญของคนในท้องถิ่นที่ควรมีส่วนในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม และการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานของรัฐ มักจะเน้นการดำเนินงานด้านการตลาด โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยให้ความสำคัญในด้านการวางแผน และพัฒนาการท่องเที่ยวน้อยกว่าการตลาด ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยควรเน้นด้านการวางแผนและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม อีกทั้งอำนาจในการตัดสินใจในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของท้องถิ่นมาจากส่วนกลางทั้งสิ้น คนในท้องถิ่นเองไม่ได้มีส่วนร่วมใดๆ ในขั้นตอนต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจนั้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากระบบการปกครองแบบรวมศูนย์ของประเทศไทย และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนเชียงใหม่มักเป็นนักท่องเที่ยวแบบกลุ่มซึ่งมักจะมาพักในเวลาสั้นๆ แต่เดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในเชียงใหม่ เป็นจำนวนมาก ดังนั้นนักท่องเที่ยวประเภทนี้ ก่อให้เกิดการการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ จากการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีเวลาน้อยเหล่านี้นี้ได้รู้จัก หรือสัมผัสกับเชียงใหม่ภายในเวลาอันสั้น โดยการสร้างสังคมและวัฒนธรรมจอมปลอมให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก เช่น ศูนย์กลางการแสดงประเพณีและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นที่มีอยู่ตามโรงแรม และที่ต่างๆ ในเชียงใหม่ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตรงตามทฤษฎีแห่งการพึ่งพา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และตามแนวความคิดของ John Lea ที่ว่าอิทธิพลของธุรกิจการท่องเที่ยวข้ามชาติ จะเข้าไปมีบทบาท ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้คือผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวในเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองความต้องการของบริษัทข้ามชาติเหล่านี้

ปัญหาการท้องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่จะสามารถแก้ไขได้ หากมีการนำเอาแนวคิดด้านการท้องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อชุมชนท้องถิ่นของ Jost Krippendorf มาปรับใช้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากนักท้องเที่ยว โดยเฉพาะแนวคิดในการลดผลกระทบด้านลบในชุมชนของแหล่งท้องเที่ยว โดยการเสนอรูปแบบใหม่สำหรับการท้องเที่ยวที่ถือเอาการท้องเที่ยวเป็นเสมือนดัง "โรงเรียนแห่งชีวิต" สำหรับนักท้องเที่ยว

หากนำแนวคิดทางการท้องเที่ยวแบบใหม่นี้มาปรับแต่งใช้สำหรับการท้องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่แล้ว เชียงใหม่จะกลายเป็นโรงเรียนแห่งชีวิตที่ดีต่อนักท้องเที่ยวในด้านวัฒนธรรมมากที่สุด รวมทั้งในการศึกษาด้านสังคม ประเพณี ศิลป และวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งนี้เพราะความสืบเนื่องจากการเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนาในอดีตของเชียงใหม่ ทั้งยังมีสังคมและวัฒนธรรมที่น่าสนใจของชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในไว้ให้ศึกษาอย่างมากมายอีกด้วย

และหากรูปแบบของการท้องเที่ยวในเชียงใหม่เปลี่ยนไปเช่นนี้แล้ว คาดว่าอุปทานทางการท้องเที่ยวย่อมเปลี่ยนไปตามกระแสความต้องการของนักท้องเที่ยว ที่มุ่งจะเข้ามาท้องเที่ยวเพื่อการศึกษา มากกว่าการเข้ามาท้องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์อื่นที่จะเกิดผลทางด้านลบกับสังคมเชียงใหม่ เช่น การท้องเที่ยวแบบเช็กส์ทัวร์ เป็นต้น

รูปแบบการท้องเที่ยวเพื่อการศึกษา นี้ เป็นพื้นฐานของการท้องเที่ยวในแนวทางเพื่อความยั่งยืนต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน และหากมีการนำแนวคิดของการท้องเที่ยวแบบใหม่นี้มาใช้กับเชียงใหม่แล้ว คาดว่าจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆจากการท้องเที่ยวที่มีต่อเชียงใหม่อย่างได้ผล

และเมื่อปัญหาด้านผลกระทบในด้านลบของเมืองเชียงใหม่ได้รับการแก้ไขแล้ว จะทำให้เมืองเชียงใหม่กลับเป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับคนในท้องถิ่น และเมื่อเชียงใหม่เป็นเมืองที่น่าอยู่ เชียงใหม่ก็ย่อมเป็นเมืองที่น่าท้องเที่ยวสำหรับนักท้องเที่ยวด้วย

ภาคผนวก

สถิติข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเชียงใหม่และที่เกี่ยวข้อ

ตารางที่ ผ.1 ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในเชียงใหม่ พ.ศ. 2514-2538

พ.ศ.	นักท่องเที่ยวไทย	นักท่องเที่ยวต่างประเทศ	รวม
2514	60,742	40,646	101,388
2415	67,419	38,635	106,054
2516	74,900	36,400	111,300
2517	92,072	33,281	125,353
2518	141,600	60,396	201,996
2519	218,120	81,100	299,220
2520	212,502	81,204	293,706
2521	257,304	104,960	364,264
2522	227,411	103,403	331,314
2523	253,369	123,899	337,168
2524	339,924	103,904	443,829
2525	n.a	n.a	/ n.a
2526	389,214	144,781	534,005
2527	355,809	161,451	517,260
2528	345,649	215,600	561,249
2529	442,078	268,121	710,207
2530	1,175,658	375,395	1,549,053
2531	1,418,893	432,521	1,851,414

พ.ศ.	นักท่องเที่ยวไทย	นักท่องเที่ยวต่างประเทศ	รวม
2532	1,678,446	578,269	2,196,715
2533	1,803,376	584,087	2,387,468
2534	1,320,431	414,327	1,734,758
2535	1,003,807	764,875	1,768,622
2536	1,280,959	805,067	2,092,025
2537	1,372,517	822,678	2,195,357
2538	1,378,880	966,506	2,268,553

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ผ.2 แสดงจำนวนห้องพักของสถานที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่
ปี 2536, 2537, 2538

ประเภท โรงแรม	ปี 2536		ปี 2537		ปี 2538 (สิงหาคม)	
	จำนวนแห่ง	จำนวนห้อง	จำนวนแห่ง	จำนวนห้อง	จำนวนแห่ง	จำนวนห้อง
ระดับชั้นหนึ่ง	16	4,650	17	5,200	17	5,200
ระดับนักท่องเที่ยว	38	4,300	40	4,500	43	4,941
ระดับประหยัด	46	2,050	50	2,500	54	2,635
รีสอร์ท	30	1,200	33	1,300	33	1,300
เกสต์เฮ้าส์	140	2,500	125	2,500	125	2,500
รวม	270	14,700	265	16,000	272	16,576

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

**ตารางที่ ผ.3_ แสดงอัตราการเข้าพักแรมเฉลี่ยของสถานที่พักแรมในจังหวัดเชียงใหม่
ปี 2536-2537**

เดือน	อัตราการเข้าพักแรมปี 2536	อัตราการเข้าพักแรมปี 2537
มกราคม	61.4	65.5
กุมภาพันธ์	66	70
มีนาคม	59	57
เมษายน	58	50.8
พฤษภาคม	41	52.4
มิถุนายน	37.2	43.5
กรกฎาคม	57.7	56.5
กันยายน	43.7	55
ตุลาคม	63.5	69.2
พฤศจิกายน	72.6	74.3
ธันวาคม	60	65
เฉลี่ยทั้งปี	57	60.2

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(ข้อมูลจากการรวบรวมเฉพาะโรงแรมระดับมาตรฐาน)

ตารางที่ ผ.4 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่และแนวโน้มนระหว่าง
ปี 2535-2539

	จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่				
	2535	2536	2537	2538	2539
นักท่องเที่ยว	1,768,622	2,092,025	2,186,308	2,304,309	2,375,368
ไทย	1,003,807	1,280,959	1,321,164	1,416,630	1,424,905
ต่างประเทศ	764,815	805,067	865,144	887,679	905,463
นักทัศนาจร	104,720	115,098	189,660	178,124	150,154
ไทย	80,037	99,639	168,807	120,608	89,142
ต่างประเทศ	24,638	15,459	20,853	57,516	61,012
ผู้เยี่ยมชมเขื่อน	1,873,342	2,270,123	2,357,968	2,482,433	2,525,522
ไทย	1,083,844	1,389,597	1,489,971	1,537,238	1,514,047
ต่างประเทศ	789,498	820,526	885,997	945,195	1,011,475

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จำนวนนักท่องเที่ยวของปี 2538-2539 เป็นค่าจากการพยากรณ์

ตารางที่ ผ.5 แสดงระยะเวลาผ่านักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยง ระหว่าง 2532-2537

	2532	2535	2534	2535	2536	2537
ชาวไทย	4.06	4.23	2.98	3.55	3.28	2.98
ชาวต่างประเทศ	4.65	4.99	4.25	4.39	4.36	3.52
เฉลี่ย	4.35	4.42	3.70	3.97	3.68	3.19

ที่มา : ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตารางที่ ม.6 แสดงค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวระหว่างปี 2532-2537

ปี	2532	2533	2534	2435	2536	2537
ชาวไทย	1,138.01	1,270.29	1,596.68	1,695.64	1,948.61	1,946.97
ต่างประเทศ	1,518.12	1,639.64	2,015.76	1,908.84	2,547.30	2,165.16
เฉลี่ย	1,328.06	1,360.44	1,822.17	1,825.00	2,249.38	2,028.33

ที่มา : ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตารางที่ ผ.7 แสดงรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ 2532-2537

	2532	2535	2534	2535	2536	2537
จำนวนเงิน						
(ล้านบาท)	14,840	16,738	13,112	13,752	17,380	16,400

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๘.๘ แสดงจำนวนผู้โดยสารขาเข้า ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ ปี 2537

เดือน	ภายในประเทศ	ระหว่างประเทศ	จำนวนผู้โดยสารเข้า
มกราคม	66,179	1,346	67,252
กุมภาพันธ์	62,985	2,770	65,755
มีนาคม	61,943	2,211	64,154
เมษายน	61,813	1,663	63,476
พฤษภาคม	51,880	1,925	53,805
มิถุนายน	48,401	2,285	50,686
กรกฎาคม	61,173	2,849	64,022
สิงหาคม	58,561	2,677	61,238
กันยายน	52,235	2,121	54,356
ตุลาคม	65,047	2,950	67,997
พฤศจิกายน	70,721	3,491	74,212
ธันวาคม	73,620	2,986	76,606
รวม	734,558	29,274	763,832

ที่มา : ท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ผ.9 อันดับความนิยมสถานที่ท่องเที่ยวของผู้เยี่ยมชมเชียงใหม่ ปี 2537

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
ดอยสุเทพ	1,173	25.41
ไนท์บาซ่า	652	14.12
รีสอร์ทต่างๆ	168	3.64
Trekking	84	1.82
ปางช้าง	165	3.57
ตัวเมือง	181	3.92
น้ำตก	296	6.41
ดอยอินทนนท์	236	5.11
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	25	0.54
หมู่บ้านชาวเขา	57	1.23
สันกำแพง	354	7.67
วัดต่างๆ	355	7.69
แม่แรมรีสอร์ท	157	3.40
ถ้ำเชียงดาว	52	1.13
ดอยอ่างขาง	14	0.30
บ้านถวาช	32	0.69
ศูนย์การค้า	196	4.25
อื่นๆ	420	9.10
รวม	4,617	100

ที่มา : ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตารางที่ ผ.10 การเติบโตทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในช่วงปี 2535 - 2539

	2535	2536	2537	2538	2539
	+/- (%)	+/- (%)	+/- (%)	+/- (%)	+/- (%)
จำนวนนักท่องเที่ยว	5.1	5.8	6.3	6.7	7.0
ระหว่างประเทศ (ล้านคน)	+0.97%	-12.15%	+9.0%	+6.0%	+8.0%
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย	7.1	6.9	7.0	7.0	7.0
(วัน)					
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน	3,395	3,196.80	3,400	3,600	4,000
(บาท)	+22.47%	-5.8%	+6.3%	+5.9%	+11.1%
รายได้จากการท่องเที่ยว	123,135	127,802	149,940	168,840	201,600
(ล้านบาท)	+23.13%	+3.8%	+17.32%	+12.6%	+19.4%

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ผ.11 จำนวนคนไทยที่เดินทางออกนอกประเทศ ระหว่างปี 2530 - 2536

พ.ศ.	จำนวน	เปลี่ยนแปลง (%)
2530	630,686	+21.15
2531	714,164	+13.24
2532	783,628	+ 9.73
2533	863,416	+10.18
2534	995,415	+15.29
2535	1,264,845	+26.77
2536	1,516,864	+20.21

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ผ.12 ดุลการชำระเงินทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย
(พ.ศ. 2532-2536)

ดุลการชำระเงิน การท่องเที่ยว (ล้านบาท)	2532	2533	2534	2535	2536
รายรับจากการท่องเที่ยว					
(บาท)	93,386	110,572	104,004	123,135	127,802
(\$US)	3,753	4,326	3,923	4,829	5,013
รายจ่ายจากการท่องเที่ยว					
(บาท)	19,293	21,822	32,278	40,556	53,315
(\$US)	751	854	1,266	1,590	2,091
ผลต่าง					
(บาท)	77,093	88,750	67,726	82,579	74,487
(\$US)	3,002	3,472	2,657	3,239	2,922

ที่มา : รายงานสถิติประจำปีของประเทศไทย

ตารางที่ พ.13 **เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่มอาเซียน
และฮ่องกง**

ประเทศ	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)				
	2532	2533	2534	2535	2536
ฮ่องกง	4,914.15	5,226.54	5,018	6,037	7,765
มาเลเซีย	1,019	1,636	1,530	1,768	1,910
สิงคโปร์	-	-	4,497	5,204	5,810
อินโดนีเซีย	1,285	2,105.29	2,515	2,729	3,600
ฟิลิปปินส์	-	-	1,281	1,674	2,300
ไทย	3,753	4,325	3,923	4,829	5,014

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวของสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ มาจากข้อมูลของ WTO
ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวของฮ่องกง มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย มา
จากรายงานสถิติประจำปีของประเทศนั้นๆ)

เชิงอรก

1. จิตรารักษ์ ตันรัตนกุล. กึ่งศตวรรษในหมู่คนไทยและคนลาว. เชียงใหม่
โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2538 หน้า 78-85 (แปลจาก A Half Century among the
Siamese and Lao : An Autobiography ของ Daniel McGilvary, D.D.)

2. Holt S. Hallett. A Thousand Miles on an Elephant in
the Shan States. White Lotus Co., Ltd. 1988.

3. บุญเสริม สาตราภัย. เสด็จลานนา ๑ . เชียงใหม่ :
โรงพิมพ์ ทิพย์วิสุทธิ (หน้า 2-3)

4. ยุทธ เดชคำรณ. ล่องแก่งแม่น้ำปิง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
2510 (หน้า 71-72)

5. พูนพล อาสนจินดา. "บทบาทของท้องถิ่นในการส่งเสริมอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว" สัมนาผู้นำการท่องเที่ยวทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑ ณ โรงแรมบางแสน
จังหวัดชลบุรี 17-21 มกราคม 2520. (หน้า 65-66)

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่.

กรุงเทพ : ศรีเอตีฟ พรินท์, 2524.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เอกสารสรุปผลการสัมมนาเรื่อง พัฒนา

ท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน. ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพ

10 ตุลาคม 2537

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สรุปปัญหาและการป้องกันแก้ไขผลกระทบของ

การท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพ, 2537.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนการตลาดการท่องเที่ยว ปี 2537.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนการตลาดการท่องเที่ยว ปี 2538.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. รายงานสถานการณ์และปัญหาการท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงใหม่. กุมภาพันธ์ 2538.

กิตติศักดิ์ สิงขรทัย. บ้านสร้างสรรค์เด็ก รวบรวมแห่งความรัก เพื่อเด็กเร่ร่อน.

ตีพิมพ์ในมติชนรายวัน วันที่ 16 กรกฎาคม 2538.

โครงการพัฒนาเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณวัดพระธาตุคอกสุเทพ

รายงานการศึกษาเรื่อง การประเมินสภาวะแวดล้อมของคอกสุเทพ

และบริเวณใกล้เคียง. ณ โรงแรมพรพินด์ ทาวเวอร์ จังหวัดเชียงใหม่

28 สิงหาคม 2538.

จิตรราภรณ์ ดันรัตนกุล. กังสดารรชนในหมู่คนไทยและคนลาว. กรุงเทพ :

โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2538.

ชยันต์ วรรณะภุติ บรรณาธิการ. เวทีผู้ถูกท่องเที่ยว. สถาบันวิจัยสังคม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.

ชูลิทธิ ชูชาติ. การท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนใน

ท้องถิ่น : ศึกษากรณีจังหวัดเชียงใหม่. คณะมนุษยศาสตร์และสังคม

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีล้านนา วิทยาลัยครูเชียงใหม่. 2533.

เชียงใหม่, มหาวิทยาลัย. รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ผลกระทบ
ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. โครงการศูนย์ส่งเสริม
ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2530.

ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์. รายงานการวิจัยเรื่อง การเติบโตของเมืองและ
สภาวะแวดล้อมของเมืองเชียงใหม่. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ 2537.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. "น้ำแม่ปิงในประวัติศาสตร์" ในเอกสารประกอบการ
ประชุมเชิงวิชาการเรื่อง "ฉลองเมืองเชียงใหม่ 700 ปี คืนชีวิตแม่ปิง"
ณ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 9-10 กันยายน 2538.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. "อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับผลกระทบต่อวัฒนธรรม"
ในศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ "ผ้าขาวม้า, ผ้าซิ่น, กางเกงใน ฯลฯ
ว่าด้วยประเพณี, ความเปลี่ยนแปลง และเรื่องสรรพสาระ"
กรุงเทพ : สำนักพิมพ์มติชน, 2538.

บุญเสริม สาดราภัย. เสด็จล้านนา เล่ม 1. กรุงเทพ : ทิพย์วิสุทธิ์, 2532.

บุญเสริม สาดราภัย. เสด็จล้านนา เล่ม 2. กรุงเทพ : ทิพย์วิสุทธิ์, 2532.

บุญเสริม สาดราภัย. ลานนาไทยในอดีต. เชียงใหม่ : ช้างเผือกการพิมพ์,
2522.

พลอยศรี โปราณนท์. ผลกระทบการท่องเที่ยวต่อชนกลุ่มน้อยในเชียงใหม่ :
กรณีหมู่บ้านม้งดอยปุย. ตีพิมพ์ใน "เชียงใหม่ในกระแสการเปลี่ยนแปลง"
ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ บรรณาธิการ, เชียงใหม่ : ศูนย์ศึกษาปัญหาเมือง
เชียงใหม่, 2537.

เพียงใจ ลิขิตเอกราช. การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา
งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2535.

มหิดล, มหาวิทยาลัย. รายงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคม
และวัฒนธรรม กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. โครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2529.

- ยุทธร เดชดำรง. ล่องแก่งแม่น้ำปิง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2510.
- วิไล เทศเทียน. การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจที่มีผลมาจากการท่องเที่ยว
กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. ภาคนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
วิทยาลัยครูเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา 2534.
- วีระวุฒิ วัฒนายน และคณะ. บทบาทของรัฐและเอกชนในการป้องกันโรคเอดส์
: ศึกษากรณีของเมืองเชียงใหม่. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ 2538.
- สถิตี, ภาควิชา. รายงานการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ
เขตภาคเหนือ ปี 2536. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2537.
- สถิตี, ภาควิชา. รายงานการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศ
เขตภาคเหนือ ปี 2537. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2538.
- สถิตีและวิจัย, กอง. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. รายงานการสำรวจ
ภาวะการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2528.
- เสรี พงศ์พิศ. บันทึกเพื่อนชีวิตใหม่. เชียงใหม่ : สันติภาพ พรันท์, 2538.
- องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.). รายงานการสัมมนา
ผู้นำการท่องเที่ยวทั่วประเทศครั้งที่ ๑. ณ โรงแรมบางแสน จังหวัดชลบุรี
17-21 มกราคม 2520.
- การใช้ที่ดินอย่างยั่งยืนต้นเหตุรกรกในเมือง. ตีพิมพ์ในผู้จัดการรายวัน
วันที่ 28 กรกฎาคม 2538.
- คนที่สองของการท่องเที่ยว. ตีพิมพ์ในกรุงเทพธุรกิจ วันที่ 2 กันยายน 2538.
- ซีอีโอของการท่องเที่ยวไทย ออกระหาจนทำลายหม้อข้าวตัวเอง. ตีพิมพ์ใน
มติชนสุดสัปดาห์ วันที่ 18 เมษายน 2538.
- ทิศทางคอนโดมิเนียมเชียงใหม่. ตีพิมพ์ในผู้จัดการรายวัน วันศุกร์ที่ 28 กรกฎาคม
2538.

ธุรกิจทัวร์ป่าในจังหวัดเชียงใหม่. ตีพิมพ์ในผู้จัดการรายวัน วันที่ 26 มิถุนาคม
2538.

Douglas, Pearce. (1989) Tourist Development.

Longman Group, U.K.Limited.

Hallet, S. Holt.(1988) A Thousand Miles on an Elephant
in the Shan States. White Lotus CO.,Ltd. Bangkok.

Krippendorf, Jost.(1994) The Holiday Makers :

Understanding the impact of leisure and travel.

Butterworth - Heinemann Ltd, Oxford.

Lea, John. (1988) Tourism and Development in the Third
World. London and New York : Routledge.

Mathieson, Alister and Wall, Geoffrey. (1989) Tourism :
economic, physical and social impacts. New York :
Routledge.

Meyer, Walter.(1988) Beyond the Mask : Toward a
Transdisciplinary Approach of Selected Social
Problems Related to Evolution and Context of
International Tourism in Thailand. Verlag
breitenbach Publishers, Saarbrucken, German.

Ryan, Chris.(1993) Recreational Tourism : A Social
Science Perspective. London and New York : Routledge.

Singh, Vir Tej.(1989) Towards Appropriate Tourism : The
Cases of Developing Countries. Peter Lang, Frankfurt.

Tourism Authority of Thailand. Thailand Tourism
Statistical Report 1991.

Tourism Authority of Thailand. Thailand Tourism
Statistical Report 1992.

Tourism Authority of Thailand. **Thailand Tourism
Statistical Report 1993.**

Tourist Organization of Thailand. **National Plan on
Tourism Development.** Final Report by the
Netherlands Institute of Tourism Development
Consultants (TDC) and SGV-Na Thalang & Co.,Ltd.
May,1976.

Van Droon, Jozef W.M.(1989). **A Critical Assessment of
Socio-Cultural Impact Studies of Tourism in the
Third World.** In Towards Appropriate Tourism : The
Case of Developing Countries. (P.71-91) Peterlong,
Frankfurt.

เกี่ยวกับผู้เขียน

พลอยศรี โปราณนันทน์

ม.ศ.5 (วิทยาศาสตร์) โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย เชียงใหม่
กศบ.(ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (บางแสน)

M.Sc.(Tourism) Free University of Brussels, Belgium.

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำ สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
